

1. IDENTIFIKACIJA SNOVI/ZMESI IN DRUŽBE/PODJETJA ***1.1 Identifikator izdelka:** IBITOL HS**1.2 Pomembne identificirane uporabe snovi ali zmesi in odsvetovane uporabe:** Hladni bitumenski osnovni premaz za pripravo površin, kjer se bo vgrajevala bitumenska hidroizolacija.**1.3 Podrobnosti o dobavitelju varnostnega lista :**FRAGMAT TIM, Tovarna izolacijskega materiala d.o.o.
Spodnja Rečica 77
3270 Laško Slovenija
Tel: + 386 (0)3 73 44 500
Fax: + 386 (0)3 73 44 618
e-mail: info@fragmat.si**1.4 Telefonska številka za nujne primere :** FRAGMAT TIM d.o.o. Tel: + 386 (0)3 73 44 500**2. UGOTOVITEV NEVARNOSTI****2.1 Razvrstitev snovi/zmesi:**Razvrstitev zmesi v skladu z Uredbo 1272/2008/EC

Flam. Liq. 3, H226

Acute Tox. 4 (Dermal), H312

Acute Tox. 4 (Inhalation), H332

Skin Irrit. 2 H315

Eye Irrit. 2 H319

Asp. Tox.1 H304

STOT SE 3 H335

STOT SE 3 H336

STOT RE 1 H372

Aquatic Chronic 2 H411

Za celotno besedilo H-izjav, omenjeno v tem poglavju, glej 16. poglavje.

Zmes vsebuje: Ksilen, zmes izomerov, Nafta (zemeljsko olje), težka razžvepljena z vodikom.

2.2 Elementi etikete:Opozorilna beseda: **Nevarno.**

H226 Vnetljiva tekočina in hlapi. H304 Pri zaužitju in vstopu v dihalne poti je lahko smrtno.

H312 Zdravju škodljivo v stiku s kožo. H315 Povzročča draženje kože.

H319 Povzročča hudo draženje oči. H332 Zdravju škodljivo pri vdihavanju.

H335 Lahko povzroči draženje dihalnih poti. H336 Lahko povzroči zaspanost ali omotico.

H372 Škoduje organom (živčni sistem) pri dolgotrajni ali ponavljajoči se izpostavljenosti (inhalacija).

H411 Strupeno za vodne organizme, z dolgotrajnimi učinki.

P102 Hraniti zunaj dosega otrok.

P270 Ne jesti, piti ali kaditi med uporabo tega izdelka. P273 Preprečiti sproščanje v okolje.

P301 + P310 PRI ZAUŽITJU: takoj pokličite CENTER ZA ZASTRUPITVE ali zdravnika.

P305 + P351 + P338 PRI STIKU Z OČMI: previdno izpirajte z vodo nekaj minut. Odstranite kontaktne leče, če jih imate in če to lahko storite brez težav. Nadaljujte z izpiranjem.

P403+P235 Hraniti na dobro prezračevanem mestu. Hraniti na hladnem.

P501 Odstraniti vsebino/posodo v skladu z nacionalnimi predpisi.

2.3 Druge nevarnosti: /

3. SESTAVA/PODATKI O SESTAVINAH ***3.2 Zmes – kemijska sestava :** Mešanica bitumna in organskega topila.**3.2.1 Podatki o sestavinah:**

UREDBA (ES) št.1272/2008

Kemijsko ime snovi	Indeks št.	EC št.	CAS št.	Koncentracija (ut./vol./mejne koncentracije %)	Stavki nevarnosti (H)	Razred in kategorija nevarnosti	Registr. številka REACH
Vakuumski ostanek dest. nafte	/	265-057-8	64741-56-6	55- 60	/	/	/
Bitumen, oksidirani	/	265-196-4	64742-93-4		/	/	01-2119498270-36
Bitumen	/	232-490-4	8052-42-4		/	/	01-2119480172-44
Ksilen, zmes izomerov	601-022-00-9	215-535-7	1330-20-7	15-20	H226 H304 H312 H315 H319 H332 H335 H373	Flam. Liq. 3, Asp. Tox. 1 Skin Irrit. 2 Acute Tox. 4 (Dermal), Eye Irrit. 2 Acute Tox. 4 (Inhalation), STOT SE 3 STOT RE 2	01-2119488216-32
Nafta (zemeljsko olje), težka razžvepljena z vodikom – White spirit	649-330-00-2	(919-446-0) 265-185-4	64742-82-1	25-30	H226 H304 H336 H372 H411 EUH066	Flam.Liq. 3 Asp. Tox. 1 STOT SE 3 STOT RE 1 Aquatic Chronic 2	01-2119458049-33

4. UKREPI ZA PRVO POMOČ**4.1 Opis ukrepov za prvo pomoč:**

Vdihavanje: Ponesrečenca je potrebno prenesti na sveži zrak, če je potrebno izvajati umetno dihanje. Poklicati je potrebno zdravniško pomoč.

Stik s kožo : Takoj odstraniti onesnažena oblačila in obutev. Dele telesa, ki so prišli v stik z izdelkom, takoj izprati z obilico vode in milom. V primeru opeklin izpirati z vodo dokler bolečina ne preneha. Preprečiti podhladitev. Če se pojavijo simptomi, ki ne izzvenijo, poiščite zdravniško pomoč.

Stik z očmi: Odprte oči, tudi pod vekami, takoj izpirati z obilico tekoče vode. Odstraniti kontaktne leče, če so prisotne. Če se pojavijo simptomi, ki ne izzvenijo, poiskati zdravniško pomoč.

Zaužitje: V primeru zaužitja ne izzvati bruhanja. Nevarnost aspiracije pri zaužitju. Takoj poklicati zdravnika. Zdravniku pokazati varnostni list ali etiketo.

4.2 Najpomembnejši simptomi in učinki, akutni in zapozneli:

Vdihavanje: Zdravju škodljivo. Povzroča draženje dihalnih poti. (kašelj, kihanje, smrkanje, oteženo dihanje). Simptomi: omamljenost, vrtoglavica, glavobol, slabost.

Pri daljšem vdihavanju hlapov lahko povzroči poškodbo pljuč.

V stiku s kožo: Zdravju škodljivo. Dražilno (srbenje, rdečica, bolečina). Lahko povzroči poškodbe.

V stiku z očmi: Dražilno (rdečica, solzenje, bolečina).

Zaužitje: Zdravju škodljivo. Pri vstopu v dihalne poti je lahko smrtno.

4.3 Navedba kakršnekoli takojšnje medicinske oskrbe in posebnega zdravljenja: /

5. PROTIPOŽARNI UKREPI

- 5.1 Sredstva za gašenje:** suha gasilna sredstva, gasilni prah, lahka gasilna pena in vodna megla.
- 5.2 Posebne nevarnosti v zvezi s snovjo ali zmesjo:** brizganje tekočega pripravka, hlapci tvorijo z zrakom eksplozivno mešanico hlapov, ki je težja od zraka.
- 5.3 Nasvet za gasilce:** pri požarih večjih razsežnosti in notranjih požarih je obvezna uporaba izolirnih dihalnih aparatov in zaščitnih oblek. Uporabljati neiskreče materiale, ki ne proizvajajo elektrostatskega naboja.
- Posebne nevarnosti požara in eksplozije: brizganje tekočega pripravka, hlapci tvorijo z zrakom eksplozivno mešanico hlapov, ki je težja od zraka.
- Neprimerna sredstva za gašenje: poln vodni curek.

6. UKREPI OB NENAMERNIH IZPUSTIH

- 6.1 Osebnostni ukrepi, zaščitna oprema in postopki v sili:** Odstranimo vse vire, ki bi lahko povzročili vžig. Evakuiramo in prezračujemo mesto razlivanja. Opozoriti vse, ki se nahajajo v bližini izpusta na nevarnost vdihavanja hlapov in nevarnost požara. Pri odstranjevanju uporabljamo popolno zaščitno obleko (pogl. 8).
- 6.2 Okoljevarstveni ukrepi:** Izdelku preprečimo iztok v vodo, kanalizacijo in v podtalnico ali na prepustna tla. Preprečiti nadaljnje izparevanje v zrak. Pri večjih kontaminacijah je potrebno odstraniti onesnažen sloj zemlje.
- 6.3 Metode in materiali za zadrževanje in čiščenje:** Kontaminirano površino potresemo z zemljo ali s kakšnim drugim primernim absorpcijskim sredstvom. Material, ki smo ga odstranili shranimo v kontejnerje v dobro prezračevanih prostorih in ga odstranimo s postopkom opisanim v pogl. 13.

7. RAVNANJE IN SKLADIŠČENJE

- 7.1 Varnostni ukrepi za varno ravnanje :** Pri ravnanju z izdelkom je potrebno uporabljati zaščitno opremo, kot je opisano v točki 8.tega varnostnega lista. Kajenje je prepovedano. Preprečiti je potrebno vdihovanje hlapov. Preprečiti stik s kožo in očmi.
- 7.2 Pogoji za varno skladiščenje, vključno z nezdružljivostjo :** Izdelek moramo skladiščiti na suhem in hladnem prostoru, v skladiščih, ki preprečujejo kontaminacijo. Izdelek ne sme biti v območjih kjer lahko pride do iskrenja (statična elektrika) in v stik z odprtim plamenom. Hraniti ločeno od oksidantov.
- Razred skladiščenja: Razred 3A.
- 7.3 Posebne končne uporabe :** Izdelek uporabiti v skladu z navodilom navedenim na etiketi izdelka.

8. NADZOR IZPOSTAVLJENOSTI/OSEBNA ZAŠČITA

- 8.1 Parametri nadzora**
Zagotavljati je potrebno dobro prezračevanje, ki bo zagotavljalo, da ne presežemo predpisanih mejnih vrednosti izpostavljanja – v primeru da je le ta presežena je potrebno zaščititi dihala z uporabo dihalnega aparata. Izogibati se, da bi prišel proizvod v kontakt s kožo in očmi. Tla skladišča morajo biti odporna na topila. Uporabljati je potrebno ozemljene aparate.
Mejna 8-urna izpostavljenost v atmosferi delovnega mesta po Pravilniku o varovanja delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu (Uradni list RS 102/10):
KSILEN (mešane izomere): MV=221 mg/m³; 50 ml/m³; KTV 2.
Biološke mejne vrednosti (BAT): kri; 14,13 µmol/l (1,50 mg/l) ob koncu delovne izmene .
Aromatski ogljikovodiki, skupina 2: MV=350 mg/m³; 70 ml/m³; KTV 4.
- 8.2 Nadzor izpostavljenosti**
Zaščita dihal : Izogibati se vdihavanja hlapov. Nositi zaščitno masko za višje koncentracije (nad MDK), oz. dolgotrajnejšo izpostavo: filter tip A barva:rjava (EN 136).
Varovanje rok : Kemijsko odporne zaščitne rokavice (EN 374).
Varovanje oči : Očala s stransko zaščito ali ščitnik obraza (EN 166).
Varovanje kože: V normalnih pogojih topla obleka in obutev iz gume. V primeru nevarnosti od politja, obleka za zaščito od tekočih kemikalij (viton, PVC, himex) (EN 465).
Higienski ukrepi: Zagotoviti ustrezno prezračevanje. Zavarovati možne vire vžiga ali toplote - ne kaditi! Preprečiti statično naelektrjenje. Preprečiti stik z očmi in kožo.
Delovno obleko oprati pogosteje kot običajno.

9. FIZIKALNE IN KEMIJSKE LASTNOSTI**9.1 Podatki o osnovnih fizikalnih in kemijskih lastnostih**

a) videz	Črna, viskozna tekočina.
b) vonj	Vonj značilen po organskih topilih.
c) mejne vrednosti vonja	/
d) pH	Ni pomemben; se ne uporablja.
e) tališče/ledišče	/
f) začetno vrelišče in območje vrelišča	~ 135°C
g) plamenišče	30°C do 40°C
h) hitrost izparevanja	/
i) vnetljivost (trdno, plinasto)	Vnetljiv.
j) zgornje/spodnje meje vnetljivost ali eksplozivnosti	1 - 8 vol%
k) parni tlak pri 20°C	8,7 hPa – 8,9 hPa
l) parna gostota – relativna	3,7
m) relativna gostota	0,91 – 0,93 kg/l
n) topnost	V vodi ni topen.
o) porazdelitveni koeficient: n-oktanol/voda	/
p) temperatura samovžiga	> 220°C
q) temperatura razpadanja	/
r) viskoznost	/
s) eksplozivne lastnosti	Pare izdelka z zrakom so eksplozivne.
t) oksidativne lastnosti	/

9.2 Drugi podatki: /**10. OBSTOJNOST IN REAKTIVNOST**

10.1 Reaktivnost: Izdelek ni kemijsko reaktiven.

10.2 Kemijska stabilnost: Izdelek je stabilen pri normalni uporabi.

10.3 Možnost poteka nevarnih reakcij: Ob normalni uporabi ni pričakovati nevarnih reakcij.

10.4 Pogoji, ki se jim je potrebno izogniti: Odstraniti vse izvore vžiga, toplote in odprtega plamena. Segrevanje povzroči povečanje tlaka.

10.5 Nezdružljivi materiali: Oksidanti, kisline, baze, halogeni, peroksid, kromati, nitrati, klorati, perklorati.

10.6 Nevarni produkti razgradnje: Pri gorenju se sproščajo CO, CO₂, NO_x, mešani ogljikovodiki.

11. TOKSIKOLOŠKI PODATKI

Škodljivost izdelka se lahko oceni na osnovi posameznih komponent. Vsebuje manj kot 0,1% karcinogenih snovi.

11.1 Podatki o toksikoloških učinkih : Toksikološka razvrstitev zmesi se ugotavlja na osnovi toksikoloških lastnosti posameznih sestavin v zmesi.

11.1.1 Snovi

	KSILEN, zmes izomerov	WHITE SPIRIT	BITUMEN
a) akutna strupenost	LD50/oralno: > 4300 mg/kg (podgana) Zdravju škodljivo v stiku s kožo. Zdravju škodljivo pri vdihavanju.	LD50/oralno: > 15000 mg/kg (podgana) Zdravju škodljivo v stiku s kožo. Zdravju škodljivo pri vdihavanju.	LD 50 oralna (podgana): > 2000 mg/kg
b) jedkost za kožo/draženje kože	LD50/dermalno: > 4300 mg/kg (kunec) Povzroča draženje kože.	LD50/dermalno: > 4 ml/kg (podgana) Povzroča draženje kože.	LD 50 dermalna (zajec): > 2000 mg/kg
c) resne okvare oči/draženje	Povzroča hudo draženje oči.	Ni dražilnih učinkov.	/
d) preobčutljivost pri vdihavanju in preobčutljivost kože	LC50/inhalacijsko/4h (meglica): > 18,8 mg/l (podgana)	LC50/inhalacijsko/4h (meglica): > 13,1 mg/l (podgana)	LD 50 inhalacijska: > 5mg/l/4h , nevarnost vodikovega sulfida pri visokih temperaturah. Sposobnost zaznavanja H ₂ S je pri človeku v začetku zelo velika, vendar se s časom izpostavljenosti hitro zmanjšuje – hitro prenehanje močnega smradu po gnilih jajcih.
e) mutagenost za zarodne celice	Kemikalija ni razvrščena kot mutagena.	Kemikalija ni razvrščena kot mutagena.	Ni razvrščen kot mutagen.
f) rakotvornost	Kemikalija ni razvrščena kot rakotvorna.	Kemikalija ni razvrščena kot rakotvorna.	Ni razvrščen kot rakotvoren.
g) strupenost za razmnoževanje	Kemikalija ni razvrščena kot strupena za razmnoževanje.	Kemikalija ni razvrščena kot strupena za razmnoževanje.	Ni razvrščen kot strupen za razmnoževanje.
h) STOT- enkratna izpostavljenost	STOT SE 3 Lahko povzroči draženje dihalnih poti.	STOT SE 3 Lahko povzroči zaspanost ali omotico.	Ni razvrščen kot STOT SE.
i) STOT-ponavljajoča se izpostavljenost	STOT RE 2 Lahko škoduje organom (pljuča, koža) pri dolgotrajni ali ponavljajoči se izpostavljenosti (dermalno, inhalacijsko, oralno).	STOT RE .1 Škoduje organom (živčni sistem) pri dolgotrajni ali ponavljajoči se izpostavljenosti (inhalacija).	Ni razvrščen kot STOT RE.
j) nevarnost pri vdihavanju	Pri zaužitju in vstopu v dihalne poti je lahko smrtno.	Pri zaužitju in vstopu v dihalne poti je lahko smrtno.	Nevarnost vdihavanja H ₂ S .

11.1.2 Zmes

a) akutna strupenost	Zaradi relativno visoke koncentracije vsebovanega topila v zmesi le-ta vpliva na akutno strupenost; če zmes zaide v pljuča (med požiranjem ali bruhanjem), povzroči poškodbe pljuč. Učinki so lahko: nezavest, krči, slinjenje, bruhanje, nenadna izguba zavesti .
b) draženje	Zaradi relativno visoke koncentracije vsebovanega topila v zmesi le-ta povzroča draženje kože in oči, ki se kaže kot kožno vnetje, suha, pordela koža in draženje očesne sluznice.
c) jedkost	Zmes ni jedka.
d) preobčutljivost	Zmes povzroča draženje kože.
e) strupenost pri ponovljenih odmerkih	Škoduje organom (živčni sistem) pri dolgotrajni ali ponavljajoči se izpostavljenosti (inhalacija).
f) rakotvornost	Zmes ni razvrščena kot rakotvorna.
g) mutagenost	Zmes ni razvrščena kot mutagena.
h) strupenost za razmnoževanje	Zmes ni razvrščena kot strupena za razmnoževanje.

12. EKOLOŠKI PODATKI**Snovi:**

	KSILEN, zmes izomerov	WHITE SPIRIT	BITUMEN
Strupenost:	EC50/vodne bolhe/48h; > 165 mg/l EC50/bakterije; > 160 mg/l LC50/ribe/96h: 10 - 100 mg/l	EC50/vodne bolhe/48h; 100 – 200 mg/l EC50/alge/72h; 0,53 – 0,94 mg/l NOEC/vodna bolha: 0,097 – 0,372 mg/l	EC 50/96h vodna bolha= 100-10000 mg/l LC 50/96h postrv = 13,5 - 22 mg/l LC 50/96 alga = 160 - 10 mg/l
Obstojnost in razgradljivost:	Lahko hlapen.	Lahko hlapen.	Ni podatka.
Zmožnost kopičenja v organizmih:	Ne kopiči se v organizmih.	Ni podatka.	Ni podatka.
Mobilnost v tleh:	Visoka mobilnost v tleh.	Se ne meša z vodo. Hlapen tudi pri normalnih temperaturah okolice.	V trdnem agregatnem stanju se ne meša z vodo.
Rezultat ocene PBT in vPvB:	KPK (kemijska poraba kisika)=3170 mgO ₂ /g	Ni podatka.	KPK (kemijska poraba kisika)=3090 mgO ₂ /g
Drugi škodljivi učinki:	Ni podatka.	Na vodni površini tvori plast, ki preprečuje dostop kisika v vodo in tako povzroča škodljive učinke na vodno floro in favno.	Ni podatka.

Zmes:

12.1	Strupenost	Strupeno za vodne organizme, z dolgotrajnimi učinki.
12.2	Obstojnost in razgradljivost:	Zmes se razgradi tako, da topilo izhlapi.
12.3	Zmožnost kopičenja v organizmih:	Ne kopiči se v organizmih.
12.4	Mobilnost v tleh:	Izdelek se ne meša z vodo. Na vodni površini tvori kompaktno plast, ki preprečuje dostop kisika v vodo. To lahko povzroči zadušitev vodnih živali.
12.5	Rezultati ocene PBT in vPvB:	Izdelek ni PBT in vPvB.
12.6	Drugi škodljivi učinki:	Ne dopustiti, da odteče v vodotoke, podtalnico ali kanalizacijo

13. ODSTRANJEVANJE**13.1 Metode ravnanja z odpadki:**

Odpadni izdelek se razvršča med nevarne odpadke. Odpadek ni dovoljeno mešati z drugimi nevarnimi in nenevarnimi odpadki, prav tako ga ni dovoljeno odlagati v vode, kanalizacijo ali v tla.

Priporočamo, da se embalaža popolnoma izprazni in odcedi.

Odpadni izdelek se lahko odda kot odpadna lepila in tesnilne mase, ki vsebujejo organska topila in druge nevarne snovi (08 04 09*).

Izpraznjeno embalažo, iz katere ne izteka izdelek, je mogoče oddati kot plastično embalažo (15 01 02) ali kovinsko embalažo (15 01 04). V primeru, da embalaža ni popolnoma izpraznjena in vsebuje ostanke embalirane snovi, je potrebno takšno embalažo oddati kot embalažo, ki vsebuje ostanke nevarnih snovi ali je onesnažena z nevarnimi snovmi (15 01 10*).

Razvrstitev je izvedena v skladu Uredbo o odpadkih. Z odpadnim izdelkom in odpadno embalažo zmesi je potrebno ravnati v skladu z Uredbo o odpadkih in Uredbo o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo .

14. PODATKI O PREVOZU

Prevoz po cesti ali železnici (ADR/RID), rečni prevoz (ADNR), prevoz po morju (IMDG), zračni prevoz (ICAO/IATA) :

- 14.1 Številka ZN:** UN 1993
- 14.2 Pravilno odpremno ime ZN:** VNETLJIVA TEKOČINA, N.D.N. (Vsebuje Ksilen in Terpentinov nadomestek – White Špirit)
- 14.3 Razredi nevarnosti prevoza:** 3
- 14.4 Skupina pakiranja:** III
- 14.5 Nevarnosti za okolje:** IMDG: MARINE POLLUTANT
- 14.6 Posebni previdnostni ukrepi za uporabnika:** /
- 14.7 Prevoz v razsutem stanju v skladu s Prilogo II k MARPOL 73/78 in Kodeksom IBC:** /
- 14.8 Omejitev za predore (ADR/RID):** D/E

15. ZAKONSKO PREDPISANI PODATKI

15.1 Predpisi/zakonodaja o zdravju, varnosti in okolju, specifični za snov ali zmes

- Uredba (ES) št. 1907/2006 – REACh .
- Uredba (ES) št. 1272/2008 – Uredba GHS (CLP) .
- Zakon o kemikalijah /ZKem/.
- Pravilnik o razvrščanju, pakiranju in označevanju nevarnih snovi.
- Pravilnik o razvrščanju, pakiranju in označevanju nevarnih pripravkov.
- Uredba o ravnanju z odpadki .
- Uredba o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo .
- Sklep o objavi prilog A in B k Evropskemu sporazumu o mednarodnem cestnem prevozu nevarnega blaga /ADR/
- Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu.
- Direktiva 1999/13/ES o omejevanju emisij hlapnih organskih spojin (HOS):
Delež hlapnih snovi (HOS) : maks. 490 g/l zmesi .

15.2 Ocena kemijske varnosti: Za zmes ni izvedena ocena o kemijski varnosti.

16. DRUGI PODATKI

Dokument vsebuje pomembne informacije na področju skladiščenja, rokovanja in uporabe omenjenega izdelka.

Varnostni list je izdelan v skladu z Uredbo Komisije (EU) št.: 2015/830 (Uradni list EU št. L 132/2015).

Celotno besedilo H stavkov iz točke 2:

H226 Vnetljiva tekočina in hlapi.

H304 Pri zaužitju in vstopu v dihalne poti je lahko smrtno.

H312 Zdravju škodljivo v stiku s kožo.

H315 Povzroča draženje kože.

H319 Povzroča hudo draženje oči.

H332 Zdravju škodljivo pri vdihavanju.

H335 Lahko povzroči draženje dihalnih poti.

H336 Lahko povzroči zaspanost ali omotico.

H372 Škoduje organom (živčni sistem) pri dolgotrajni ali ponavljajoči se izpostavljenosti (inhalacija).

H411 Strupeno za vodne organizme, z dolgotrajnimi učinki.

Spremembe v tem varnostnem listu glede na predhodno verzijo: v točkah 1 in 3.

Datum prve izdaje VL: 20.02.2015. Datum predhodne izdaje VL: 19.08.2015.

Viri: Varnostni listi za posamezne sestavine izdelka; topilo: 19.09.2011-Ksilen, 01.06.2015-WŠ in bitumen 11.08.2015.